

Lausunto alueellisen matkailijaveron toteuttamisedellytyksistä

Lausunto

Sotkamon kunta antaa lausuntopyynnössä esitettyihin kysymyksiin seuraavat vastaukset:

Miten suhtaudut alueellisen matkailijaveron käyttöönottoon? Jos kunnilla olisi mahdollisuus ottaa käyttöön alueellinen matkailijavero, näkisitkö veron ajankohtaisena ja edistettävänä toimenpiteenä?

Sotkamon kunta suhtautuu myönteisesti alueellisen matkailijaveron käyttöönottoon. Matkailijavero on keino kattaa matkailun kunnille aiheuttamia kustannuksia, ehkäistä matkailun haittavaikutuksia sekä vahvistaa kestävän matkailun kehittämistä. Matkailijavero on myös kirjattu yhdeksi toimenpiteeksi Pohjoisen Suomen ohjelmaan.

Matkailijaveron käyttöönotossa tulee kuitenkin mahdollistaa paikalliset, kuntakohtaiset ratkaisut, varmistaa veron käyttöönoton vapaaehtoisuus kunnille sekä varmistaa se, että verotuksen käytännön toteutus ei aiheuta yrittäjille kohtuutonta lisätyötä tai -ylimääraisä kuluja kenellekään osapuolelle, jotka osallistuvat veron keräämiseen.

On myös varmistettava, että verotuotot ohjautuvat täysimääräisenä kunnille eivätkä valtiolle.

Sotkamon kunta näkee, että jos Suomi on matkailuveron ulkopuolella se vääristää kilpailua Euroopan tasolla. Suomessa monet matkailukeskukset sijaistevät pienillä paikkakunnilla ja matkailun eri osa-alueisiin liittyvät kunnalliset resurssit ovat erittäin rajalliset. Ilman matkailuveroa ero muuhun Eurooppaan kasvaa tasaisesti vuosittain.

Veron käyttöönoton olisi järkevä koskea koko Suomea saman aikaisesti. Näin taattaisiin alueiden tasapuolinen kohtelu ja samalla ehkäistäisiin verotuksen tuomaa mahdollista negatiivista alueellista mainehaittaa.

Mitä hyötyjä ja haittoja tällaisesta verosta olisi? Entä mitä mahdollisia ongelmia matkailijaveroon voisi liittyä?

Matkailijavero hyödyttäisi etenkin kuntia, joissa kestävän matkailun sietokyky voi olla jo ylittynyt tai on ylittymässä tai joissa verotettavaa myyntiä on jo olemassa huomattavasti eli matkailu on merkittävä elinkeino.

Matkailijavero vaikuttaa matkailun kustannusten oikeudenmukaisempaan jakautumiseen. Matkailijaveron myötä myös matkailijat maksavat paikallisin verovaroin kustannettavista palveluista, joita he käyttävät (esim. ladut, vaellusreitit, jätehuolto).

Matkailijavero voi vaikuttaa heikentävästi niiden kuntien elinvoiman ja matkailun kehittymiseen, joissa toimialan myynti on vielä pientä, mutta pyrkimyksiä ja mahdollisuuksia kasvuun olisi.

Jos matkailijavero kohdistuu vain rekisteröityihin majoitusliikkeisiin, on riskinä, että kilpailu vääristyy.

Riskinä on myös, että kuten arvonlisäveron korotuksen yhteydessä, niin myös matkailuveron osalta yritykset joutuvat maksamaan veron osittain omasta katteestaan, jos sitä ei saada siirrettyä hintoihin. Riskinä on tällöin, että etenkin suomalaiset asiakkaat vähentävät majoituspäiviään hintojen nousun vuoksi.

Miten suhtaudut veron kokeiluluonteeseen? Miten ja millä tavoin kokeilu olisi toteutettavissa? Mitä veron kokeilulla haluttaisiin saavuttaa.

Verotuksessa kuten muussakin lainsäädännössä pitää pyrkiä ennakoitavuuteen ja stabiileihin käytäntöihin. Kokeilun vahva tavoite tulee olla sen muuttuminen pysyväksi käytänteeksi ja valmistella kokeilu niin, että se jo käynnistyessään noudattelee tuleviakin käytänteitä.

Kokeilu on toteutettavissa kaavailuilla tavoin ja lähtökohtaisesti kokeiluun osallistuminen pitää tapahtua mahdollisimman laajasti Suomessa.

Jos matkailuvero on ollut käytänne suuressa osassa EU-aluetta jo kymmenen vuoden ajan, on järkevä tuoda Keski- ja Etelä-Euroopan toimivat ja hyvät käytänteet myös Suomeen, eikä lähteä keksimään asiaa nollasta uudelleen.

Matkailuyrittäjien näkökulmasta uuden veron käyttöönotossa on tärkeää varmistaa, että yrittäjille ei aiheudu liiallista hallinnollista tai taloudellista taakkaa, ja että mahdollisen uuden teknisen järjestelmän käyttöönotto ei tule pelkästään pilottialueiden maksettavaksi.

Minkälaisia tavoitteita matkailijaverolla olisi? Miksi matkailijavero otettaisiin käyttöön kunnassa ja mitä sillä haluttaisiin saavuttaa?

Matkailijaveron tulee olla selkeä, kiinteä ja helposti toteutettava, ja tuotot tulee kohdentaa matkailusta aiheutuviin kunnan perustoiminnasta poikkeaviin kuluihin sekä matkailuinfrastruktuuriin, kuten reitistöjen ja latujen ylläpitämiseen ja kehittämiseen.

On myös tärkeää viestiä matkailijaveron tavoitteita selkeästi matkailijoille sekä matkailuyrityksille, jotta veron tarkoitus ymmärretään. Myös käytännön esimerkit veron käyttökohteista on hyvä tuoda esille tyyliin: ”Matkailuveron tuotto käytetään eroosion torjuntaan ja ennalta ehkäisyyn vaellusreiteillä”

Mitä kestävän matkailun tavoitteella tarkoitetaan ja miten matkailijaverolla edistettäisiin tätä tavoitetta?

Kestävän matkailun tavoitteella tarkoitetaan paikallisten matkailuyrittäjien ja -yritysten tukemista, paikallisen kulttuurin ja asukkaiden kunnioittamista, matkailun mahdollisten haitallisten lieveilmiöiden, kuten luontoreittien kulumisen ja herkkien luontokohteiden vaarantumisen ehkäisyä suuntaamalla veron käyttöä matkailuinfraan sekä yleistä kestävän matkailun tukemista esimerkiksi tukemalla luonnon hyödyntämistä matkailuun kestäväällä tavalla sekä kestäviä liikkumismahdollisuuksia. Matkailukeskittymät ja toiminta niissä tulee suunnitella sekä toteuttaa tavalla, joka edistää pitkiä alueellisia viipymiä kestävän matkailun periaatteita.

Minkä suuruinen matkailijavero olisi perusteltu?

Veron suuruus tulisi määritellä kunnissa paikallisen tarpeen mukaan. Veron perinnän tulee koskea kaikkia majoituspalveluita ja majoituksen eri muotoja. Veron euromääräinen summa voi olla 1-5 euroa/vuorokausi. On myös harkittava koskeeko vero vain yli 16- tai yli 18-vuotiaita.

Mihin majoitusmuotoihin veron tulisi kohdistua? Entä mihin sen ei tulisi kohdistua?

Veron tulee koskea sekä rekisteröityjä että rekisteröimättömiä maksettuja yöpymisiä kilpailuneutraliteetin takaamiseksi. Veroa ei tule kohdistaa oheispalveluihin kuten ravintolapalveluihin.

Tulisiko veroa olla mahdollista soveltaa vain osaan kunnan alueista (esimerkiksi vain keskusta-alueella)?

Tätä tulee harkita tarkkaan. Tuoko se keinotekoisia rajoituksia tai ohjaako se liiaksi toiveita maankäytön suunnittelusta. Selkein on, että vero koskee koko kunnan aluetta. Näin ollen välttää myös aluerajausten jatkuvista muutospyyntöistä.

Tulisiko veroa olla mahdollista soveltaa vain osan aikaa vuodesta kuten sesonkiaikoina?

Jotta veromenettely pysyy selkeänä ja helposti tulkittavana ei vuodenaika rajoitukset ole järkeviä. Sesonkiajat vaihtelevat ja kestävän matkailun yksi kulmakivi sekä tavoite on tasaisesti jakautuva ympärivuotinen matkailu. Soveltamisella ei saa aiheuttaa yrityksille liian monimutkaista toteuttamismallia.

Missä määrin kunnille tulisi jättää mahdollisuuksia valita veron soveltamiseen liittyviä yksityiskohtia? Esimerkiksi alueellinen soveltuminen, erityyppisiin majoituksiin kohdistuminen, ajallinen soveltuminen ja eri verotasot?

Verokäytänteiden pohjan tulee olla yhteneväinen koko Suomessa. Kunnille tulee jättää tarpeenmukaiset mahdollisuudet valita veron soveltamiseen liittyviä asioita mutta systeemistä ei tule tehdä sellaista, että kukaan ei ymmärrä kokonaisuutta ja kokonaisuus muodostuu hallittavuudeltaan mahdottomaksi. Oni kuitenkin järkevää määrittää yöpymisvuorokauden maksu ja minimi vero. Tähän mallia voi ottaa kiinteistöveron ala- ja ylärajoista

Veron tuotot voitaisiin lähtökohtaisesti tilittää veroa soveltavalle kunnalle. Suomessa verotulot ovat yleiskatteellisia ja niiden kohdistaminen tiettyihin kohteisiin ei ole yleensä ollut mahdollista. Tämä tarkoittaisi sitä, että lainsäädännössä verolle ei voitaisi osoittaa tiettyjä käyttötarkoituksia. Kunnat voivat kuitenkin itse talousarviomenettelyssään kohdentaa verotuloja vastaavat määrät haluamiinsa kohteisiin. Voit esittää tässä näkemyksiä verotulojen käytöstä ja kohdistamisesta kunnille.

Kohdentamisessa voidaan hyödyntää samaa käytännettä kuin maankäyttörahojen kohdentamisessa on tällä hetkellä. Verosta voi olla

hyötyä, jos sen tuotolla voidaan kunnassa esimerkiksi parantaa erilaisia matkailun olosuhteita tai rahoittaa matkailun kehittämishankkeita. Vaikka verotuottoa ei voitaisi suoraan kohdistaa matkailua tukeviin toimiin, kunta voi samalla määrällä - ja avoimesti toimien - omaa rahoitustaan tehdä matkailuveron tarkoitusta toteuttavia toimenpiteitä. Lähtökohtaisesti on erittäin tärkeä veron yleisen hyväksyttävyyden kannalta, että sen tuotto suunnataan 100 prosenttisesti matkailun kehittämiseen ja matkailun negatiivisten vaikutusten korjaamiseen sijainti kunnassa.

Matkailijaveroissa verovelvollisia ovat usein majoituspalveluja tarjoavat toimijat, jotka tilittävät veron läpikulkueränä joko valtiolle tai kunnalle. Nykyisistä verotusratkaisuista mallia voitaisiin esimerkiksi hakea oma-aloitteisista veroista, kuten arvonlisäverosta tai valmisteveroista. Voit esittää tässä näkemyksiä verovelvollisuudesta, verotusmenettelystä ja veron keräämisen toteutuksesta.

Matkailuyritysten tulee olla tiiviisti mukana veron suunnittelussa, jotta hallinnollinen taakka pysyy kohtuullisena. On luotava selkeä tekninen järjestelmä, jonka avulla veron kerääminen hoidetaan tehokkaasti ja läpinäkyvästi.

On kuitenkin muistettava, että matkailun kokonaisuudesta, yleisistä matkailuun liittyvistä infra yms hankkeista tai matkailun lieveilmiöiden hoidosta vastuussa ovat kunnat ja kaupungit, joten verotuksen suunnittelussa pääpaino on annettava kuntien näkemykselle asiassa.

Minkälainen merkitys matkailulla on kunnille?

Sotkamossa matkailu on toiseksi suurin työllistäjä ja toimiala kaivostoiminnan jälkeen. Tällä hetkellä Sotkamossa/Vuokatissa on laskentatavasta riippuen noin 800 000 maksettua yöpymisvuorokautta. Vuokatin matkailukeskus on asettanut lähiajan tavoitteeksi miljoona yöpymistä ja pidemmällä ajalla matkailijamäärän kasvun 1,5 miljoonaan yöpymisvuorokauteen. Kasvua tavoitellaan nimenomaan KV-matkailun kautta ja tällöin matkailutoimialan merkitys koko valtakunnan kannalta kasvaa huomattavasti. Näihin kasvun tavoitteisiin ja hallittuun kehitykseen matkailuvero tuo hyvän lisän yritysten ja kunnan oman resurssin lisäksi.

Matkailuelinkeinon merkitys on myös Kainuun taloudelle suuri, kolmanneksi suurin Suomessa Ahvenanmaan ja Lapin jälkeen. Matkailu

on yksi Kainuun merkittävimmistä kärkitoimialoista, ja sen vaikutus alueen talouteen ja työllisyyteen on huomattava. Kainuussa oli vuonna 2023 1,2 miljoonaa yöpymistä, joista 921 000 oli rekisteröityjä yöpymisiä. Matkailun osuus BKT:sta on Kainuussa maan keskiarvoa korkeampi. Matkailu on yksi Kainuun kärkitoimialoista, ja etenkin kansainvälinen matkailu on kovassa kasvussa. Kainuun matkailustrategian päämääränä on kasvun hakeminen sekä kotimaan että ulkomaan markkinoiden ympärivuotisesta matkailusta.

Miten matkailijavero vaikuttaisi kunnan matkailumääriin ja vetovoimaan?

Uusi vero voi lisätä kunnan vetovoimaa, jos verotuotot ohjataan selkeästi ja näkyvästi matkailua hyödyttävään infraan ja muuhun matkailua tukevaan toimintaan. Muutoin matkailijavero voi vaikuttaa haitallisesti kunnan matkailumääriin mm. suomalaisten, pienemmän budjetin matkailijoiden osalta. Lähtökohtaisesti oletuksena on positiivinen vaikutus matkailualueen yleiseen vetovoimaan verotulon kautta syntyvinä vetovoimainvestointeina ja parannuksina.

Tärkeää on asiasta viestiminen oikeilla argumenteilla ja selkeästi alueen asukkaille, yrityksille ja koti- sekä ulkomaisille matkailijoille.

Miten arvioit matkailijaveron vaikuttavan alueen yrityksiin ja asukkaisiin?

Verolla on positiivinen vaikutus, jos se toteutetaan oikein ja sen käyttöönotto tuodaan oikealla tavalla esiin viestinnässä.

Matkailijavero voi vaikuttaa haitallisesti alueen matkailuyrityksiin yöpymisten hintojen nousun myötä tulevana kiinnostavuuden laskuna, mutta se voi toisaalta myös tukea matkailun toimintaedellytyksiä, mikäli matkailijavero suunnataan matkailua tukeviin ja haittoja ennaltaehkäiseviin toimiin. Ulkomailla käytäntö on, että veroa ei suoraan upoteta ”huoneen” hintaan vaan vero hoidetaan erillisellä maksulla, jolloin sen vaikutusta hintoihin ei tarvitse arvuutella. Haittavaikutusten todennäköisyyttä vähentää se, että erityisesti kansainväliset matkailijat ovat tottuneet matkailijaveroon eikä se Suomessa toteutettuna vaikuta heidän matkustuspäätöksiinsä. Vastaava vero on yleinen käytäntö muualla Euroopassa.

Matkailijavero voi lisätä matkailun hyväksyttävyyttä paikallisten asukkaiden keskuudessa matkailutoimialan kasvaessa.

Miten näet vaikutusten riippuvan siitä, ottavatko lähialueen kunnat matkailijaveron käyttöön ja minkälaisena?

Lähialueen kuntien yhtenäinen matkailijaveron käyttöönotto tukee matkailun toimintaedellytyksiä eikä vaikuta suuresti matkailijavirtoihin. Yksittäisen kunnan päätökset eivät kuitenkaan saa vaikuttaa koko matkailualueen tai maakunnan päätöksiin veron käytöstä.

Miten arvioit matkailijaveron suhdetta muihin matkailuun tai majoitustoimintaan kohdistuviin veroihin?

Matkailuvero on käsiteltävä omana kokonaisuutena, eikä sotkettava muihin verotuskäytänteisiin. Tämä lisää hyväksyttävyyttä ja asian selkeyttä.

Mitä muita näkökohtia alueellisen matkailijaveron valmistelussa tulisi huomioida? Miten muuten haluat kommentoida matkailijaveron valmistelua?

On huomioitava, että muualla Euroopassa on pystytty jo vuosien ajan tekemään matkailua edistäviä ja kehittäviä toimenpiteitä vastaavalla matkailuverolla. Jos lain valmistelussa ja matkailuveron käyttöönotossa viivytellään, tämä ero Suomen ja Euroopan muiden matkailualueiden kesken kasvaa koko ajan.